

Sygn. akt I ACa 1702/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Grzegorz Krężolek

Protokolant: Julia Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2023 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1) i T. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 16 lutego 2023 r. sygn. akt I C 843/21

1. zmienia punkt II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że punktowi I nadaje treść:

„I. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów T. K. i K. K. (1) łącznie kwotę 303.778,66 zł (trzysta trzy tysiące siedemset siedemdziesiąt osiem 66/100 złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2023 r. do dnia 5 października 2023 r., przy czym strona pozwana w wykonaniu prawa zatrzymania, może powstrzymać się ze spełnieniem tego świadczenia do czasu, gdy powodowie zaofiarują spełnienie otrzymanego od banku świadczenia w kwocie 324.500 zł (trzysta dwadzieścia cztery tysiące pięćset złotych) albo zabezpieczą roszczenie o jego zwrot”;

2. w pozostałym zakresie apelację oddala;

3. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów K. K. (1) i T. K. łącznie kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, w którym je zasądzono, do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt : I ACa 1702/23

UZASADNIENIE

W częściowym uwzględnieniu roszczeń pieniężnych powodów T. K. i K. K. (1) skierowanych przeciwko (...) S.A, w W. , wywodzonych z umowy kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...), waloryzowanego do franka szwajcarskiego , zawartej pomiędzy nimi a poprzednikiem prawnym strony pozwanej, (...) Bank S.A w dniu 11 lutego 2008r , wyrokiem z dnia 16 lutego 2022r , Sąd Okręgowy w Krakowie :

-zasądził od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów T. K. i K. K. (1) kwotę 303.778,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 28 stycznia 2023 roku do dnia zapłaty[pkt I],

-oddalił powództwo w pozostałej części[pkt II],

-umorzył postępowanie w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF , zawartej w dniu 11 lutego 2008 roku przez powodów z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W.[pkt III] oraz

-zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 7.447,00 zł , z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od daty uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty[pkt IV sentencji wyroku].

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

W roku 2008 powodowie T. K. i K. K. (1) poszukiwali źródła finansowania w złotych polskich, celem zakupu lokalu mieszkalnego, położonego w K., przy ul. (...), dla będącej w ciąży córki. Zdecydowali się na złożenie wniosku kredytowego do pośrednika prawnego strony pozwanej.

W dniu 11 lutego 2008r.zawarli z nim umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Kwota kredytu wynosiła 324.500 zł. Podlegała waloryzacji do franka szwajcarskiego wg. kursu kupna tej waluty, wskazanego w tabeli kursowej banku, obowiązującego w dniu i o godzinie uruchomienia kredytu.

Powodowie nie wiedzieli w jaki sposób dojdzie do powyższego przeliczenia, tj. że uwzględniony zostanie kurs kupna waluty kształtowany jednostronnie przez bank w dacie wypłaty kredytu. Nie został im wytłumaczony sposób ustalenia jego wysokości jak i kursu sprzedaży stosowanego do przeliczenia spłaty każdej z rat kredytowo - odsetkowych w których mieli spłacać zaciągnięte zobowiązanie.

Jak wynika z dalszej części ustaleń,

uruchomienie kredytu nastąpić miało w terminie trzech dni roboczych od daty wskazanej przez kredytobiorcę w pisemnej dyspozycji uruchomienia kredytu, po spełnieniu warunków o jakich stanowił § 8 umowy.

Tym samym kredytobiorcy nie wiedzieli ile będzie wynosiło saldo zaciągniętego zobowiązania , należało ono bowiem od kursu przeliczenia waluty polskiej na szwajcarską w dacie uruchomienia kredytu..

Kredyt został udzielony na okres 204 miesięcy do dnia 1 marca 2025 roku. Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty równych rat kapitałowo-odsetkowych do pierwszego dnia każdego następującego po sobie miesiąca, poprzez zapewnienie na posiadanym rachunku bankowym złotych polskich, po uprzednim przeliczeniu raty wynikającej z harmonogramu opracowanego w CHF na złotówki, wg. kursu sprzedaży franka z tabeli kursowej strony pozwanej, obowiązującego w dniu spłaty z godziny 14:50. Ten harmonogram doręczony został powodom po zawarciu kontraktu, listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu.

Umowa została podpisana przy zastosowaniu wzorca stosowanego przez bank , a poszczególne jej postanowienia nie podlegały jakimkolwiek negocjacom pomiędzy stronami. Powodowie mogli ewentualnie odmówić podpisania umowy na tych warunkach.

Kredytobiorcy nie zostali pouczeni o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu waloryzowanego kursem waluty szwajcarskiej. Nie przedstawiono im symulacji, z której wynikałby wpływ wzrostu kursu franka na saldo kredytu, jak i wymiar poszczególnych rat. Nie pokazano rysu historycznego wahań kursu tego pieniądza w przeszłości. Nie powiadomiono ich o problemach wynikających z tego rodzaju umów, zawartych poza Polską .Pracownicy banku nie

informowali powodów o ryzyku walutowym , które było związane z zawarciem umowy kredytowej waloryzowanej kursem CHF. Zapewniano ich jedynie o stabilności tej waluty. Małżonkowie K. nigdy wcześniej nie zawierali takich umów kredytowych. Zaciągali zobowiązania kredytowe w złotychkach.

W dacie zawarcia umowy powodowie prowadzili indywidualne działalności gospodarcze ale zaciągany kredyt nie był z nimi związany , a wynikające z niego koszty nie były przez nich rozliczane w ich ramach.

Powodowie dnia 28 lutego 2022 r. dokonali wcześniejszej, całkowitej spłaty kredytu. Suma wszystkich wpłat powodów wyniosła 600 122,54 zł.

Wobec tego faktu powodowie zmodyfikowali powództwo w ten sposób , że cofnęli żądanie ustalenia nieważności umowy , a w zakresie żądania zapłaty , objęli nim sumę łączną 303 778, 65 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 stycznia 2020r / por. k. 353, 355 i 361 akt/

W dniu 25 stycznia 2023 r., po pouczeniu przez Sąd I instancji o konsekwencjach prawnych stwierdzenia nieważności umowy , w sposób świadomy i swobodny oświadczyli, iż podtrzymują żądanie pozwu i rezygnują z możliwości potwierdzenia niedozwolonych postanowień umownych, a wynikającą z nieważności umowy kredytowej sytuację uznają za dla siebie korzystną.

Ocenę prawną zgłoszonych roszczeń Sąd I instancji oparł na , nieco chaotycznie przedstawionych stwierdzeniach i wnioskach, które, po ich uporządkowaniu, można podsumować w następujący sposób :

a/ wobec cofnięcia powództwa w zakresie ustalenia nieważności umowy zawartej przez strony w dniu 11 lutego 2008r, postępowanie w tym zakresie Sąd I instancji umorzył na podstawie art. 355 kpc w zw. z art. 203 §4 kpc,

b/ zasługiwało ono na uwzględnienie w zakresie obejmującym zapłatę przez stronę pozwaną kwoty 303 778,66 zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 lutego 2023r. , jako następnego po dniu w którym oświadczenie powodów o tym , iż nie są zainteresowani w dalszym utrzymaniu umowy, dotarło do strony przeciwnej w sposób , który umożliwił zapoznanie się z nim,

c/ umowa zawarta przez strony opierała się na wzorcu umownym stosowanym przez poprzednika prawnego pozwanego banku, który nie został udostępniony powodom jako konsumentom przed podpisaniem, tak aby możliwe było swobodne przeanalizowanie przez nich jego treści. Postanowienia wzorca zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny, były dla powodów niezrozumiałe , a pracownicy banku nie wyjaśniali ich przed podpisaniem umowy.

Zawiera ona niedozwolone postanowienia umowne ; niezgodnione indywidualnie z powodami, dotyczące głównych świadczeń stron , odnosząc się do salda kredytu – sposobu jego przeliczenia , wysokości poszczególnych rat realnej spłaty – sposobu ustalenia wysokości oprocentowania,

kształtując prawa i obowiązki umowne małżonków K. w sposób sprzeczny z naturą stosunku umownego, dobrymi obyczajami, rażąco naruszające ich interesy.

Powodowie na podstawie § 1 ust. 3A, 7B, 7C, 7D, 8 a także § 3 ust.2, 3, 4- § 7 ust. 1, 5 oraz § 11 ust. 2, 4 umowy z dnia 11 lutego 2008r., jako słabsza strona stosunku zobowiązaniowego zostali obciążeni w całości ryzykiem kursowym oraz konsekwencjami zastosowania spreadu walutowego i tymi , które były związane z także nieokreśloną dostatecznie w czasie, zmianą stóp procentowych,

d/ umowa kredytu zawarta przez strony po usunięciu klauzul uznanych za niedozwolone z powołanych przyczyn , nie może wiązać stron w pozostałym zakresie,

e/ umowa z dnia 11 lutego 2008r jest nieważna także na podstawie art. 58 §2 kc i jako nie dającą się pogodzić z naturą powstałego na jej podstawie stosunku zobowiązaniowego o jakiej mowa w art. 353¹ kc.

Sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego wynika stąd, iż kredytobiorcy zaciągnęli zobowiązanie na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych rodziny

Podjęli decyzję o zawarciu umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, gdyż zgodnie z zapewnieniami pracownika banku, stanowił on wybór w pełni bezpieczny, a przy tym bardziej dla nich korzystny niż przy zaciągnięciu zobowiązania w złotych. Presja ekonomiczna, pod postacią braku zdolności kredytowej powodów do zaciągnięcia zobowiązania w walucie polskiej oraz brak stosownej wiedzy, umożliwiającej im realną ocenę informacji przekazywanych przez pracownika banku, skutkowały obdarzeniem go pełnym zaufaniem.

W tych okolicznościach zobowiązali się wobec poprzednika prawnego strony przeciwnej, nie wiedząc w jakim celu dochodzi do przeliczenia kwoty wnioskowanego, wypłaconego, a następnie spłacanego także złotych kredytu na franka szwajcarskiego i jakie ta operacja może rodzić konsekwencje dla ich sytuacji ekonomicznej, a w szczególności dla rzeczywistego rozmiaru ich umownego zobowiązania/ salda kredytu /.

Umowa została w ten sposób zbudowana - bez możliwości negocjowania jej poszczególnych postanowień - iż ryzyko kursowe zostało w całości przerzucone na kredytobiorców, przed którym bank był dostatecznie zabezpieczony, zarabiając na takim kredycie już czasie jego udzielenia, niezależnie od późniejszych wahań kursu walutowego.

Jest to przejaw nierównego traktowania stron stosunku zobowiązaniowego przy, niezgodnym z dobrymi obyczajami, rażącym naruszeniu interesów konsumentów,

f/ czynność prawna dokonana przez strony jest sprzeczna z naturą powołanego na jej podstawie stosunku zobowiązaniowego dlatego, iż świadczenie w łączącym strony stosunku powinno być oznaczone w chwili zawarcia umowy lub nadawać się do oznaczenia w okresie późniejszym. Tym niemniej kryteria, według których nastąpić ma ustalenie świadczenia, powinny być oznaczone już w chwili jego nawiązania. Postanowienia umowy z dnia 11 lutego 2011r warunków takich nie spełniały, szczególnie w zakresie oznaczenia wysokości zobowiązania kredytodawców / rzeczywistego salda kredytu /, przy przyjętym mechanizmie waloryzacji, który ostatecznie jednostronnie i arbitralnie określał bank, na podstawie danych zawartych w stosowanej przezeń Tabeli Kursów,

g/ uznanie, iż wskazane wyżej postanowienia umowne są nieważne z podanych powodów, nie czyni możliwym utrzymanie w mocy umowy w pozostałym zakresie. Wyłączenie z niej klauzuli indeksacyjnej skutkowało jej nie zawarciem przez strony, co zgodnie z art. 58§ 3 kc czyni całą umowę o kredyt hipoteczny nieważną,

h/ umowa stron jest nieważna także na podstawie art.385¹§1 kc [Sąd I instancji w motywach powołał wprawdzie inny przepis kodeksowy ale jak można sądzić, jest to wynikiem oczywistej omyłki]

Jak argumentował, za niedozwolone w umowie o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej, stanowiącej podstawę żądania pozwu uznać należy te postanowienia tak umowy jak i Regulaminu, stanowiącego jej integralną część, które nie podlegały indywidualnym uzgodnieniom. Zatem takie, na które powodowie nie mieli wpływu, a które dotyczą świadczenia głównego stosunku zobowiązaniowego. W ten sposób należy zakwalifikować postanowienia dotyczące przeliczenia zadłużenia powodów w złotych na franki szwajcarskie po kursie kupna z Tabeli Banku, w dniu faktycznej wypłaty kredytu, przyjęcie stopy referencyjnej LIBOR jako jednej z podstaw oprocentowania kredytu, wypłaty kredytu, ustalenie sposobu spłaty tym sposobu ukształtowania kursu przeliczenia oraz zastrzeżenie dodatkowych opłat ubezpieczeniowych.

Wprawdzie powodowie wybrali walutę do której następowała waloryzacja ale do niej ich wybór został ograniczony. Pozostałe postanowienia zostały im narzucone przez bank, który posługiwał się wzorcem umownym.

Omawiana klauzula waloryzacyjna nie została ponadto sformułowana w sposób jednoznaczny, prostym i zrozumiałym językiem, umożliwiając precyzyjne określenie wysokości świadczenia obciążającego powodów, szczególnie, iż brak

było w umowie wskazania, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu, jak i spłaty poszczególnych rat.

Nawet rozważny konsument nie posiada wiedzy w zakresie kredytów czy ryzyka kursowego analogicznej do przedsiębiorcy – profesjonalisty na rynku umów i usług kredytowych ani umiejętności jej właściwego z punktu widzenia swojego interesu ekonomicznego, zastosowania. Stąd przy ocenie ryzyka kursowego opierać się musi w istocie tylko na informacji uzyskanej od banku.

Z tego punktu widzenia, powodowie nie zostali w sposób wyczerpujący pouczeni o możliwych konsekwencjach zawieranej umowy, składając wyłącznie formalne, w tych okolicznościach, oświadczenie o świadomości [bliżej niesprecyzowanego] ryzyka kursowego.

Oceny abuzywności postanowień umowy dokonuje się według stanu z chwili jej zawarcia, a wobec nie mają dla niej żadnego znaczenia ich zmiany w trakcie jej wykonywania,

i/ brak jest dostatecznych podstaw do tego aby umowa, po usunięciu z niej postanowień składających się na klauzulę waloryzacyjną, mogła nadal pomiędzy stronami obowiązywać tym bardziej, że nie można przyjąć, że mógłby mieć nadal zastosowanie dla wyliczenia skali zadłużenia powódów wskaźnik LIBOR [charakterystyczny i stosowany tylko przy umowach o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej - uwaga redakcyjna SA],

j/ nie mają racji powodowie gdy twierdzą, że umowa zawarta przez nich z poprzednikiem prawnym (...) S.A jest sprzeczna z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r Prawo bankowe oraz art. 358 kc.

Zarówno kwota kredytu jak i raty kapitałowo – odsetkowe w których kredytobiorcy spłacali swoje zobowiązanie, były wyrażone w walucie polskiej,

k/ niezasadny jest, podniesiony przez stronę pozwaną, zarzut przedawnienia zgłoszonego przez powodów roszczenia pieniężnego.

Jego wymagalność, determinującą początek biegu terminu przedawnienia, należy wiązać bowiem z chwilą złożenia przez powodów stronie pozwanej świadomego, swobodnego i uświadomionego oświadczenia o podtrzymywaniu żądania tak zakresie ustalenia nieważności umowy czy też wyłącznie żądania zapłaty, dla którego przesłanką jest ustalenie nieważności danej umowy kredytu, po właściwym pouczeniu dokonanym przez Sąd rozpoznający sprawę o konsekwencjach takiego stanowiska, również w zakresie możliwych wzajemnych roszczeń rozliczeniowych.

Takie oświadczenie kredytobiorców dotarło do pozwanego banku w dniu 27 stycznia 2023r, a wobec tego o stanie wymagalności roszczenia wobec którego podniesiono oceniany zarzut, można mówić najwcześniej od tej daty. To wyklucza jego zasadność.

Podstawą normatywną tego roszczenia małżonków K. są przepisy materialne regulujące zwrot świadczeń, które okazały się nienależne,

l/ o odsetkach ustawowych za opóźnienie należnych od świadczenia pieniężnego Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 455 kc w zw. z art. 481 § 1 kc., tej części rozstrzygnięcia nie motywuując.

Podstawą orzeczenia o kosztach procesu była norma art. 100 kpc, przy zastosowaniu której uznał, iż strona pozwana ma obowiązek zwrócić powodom wszystkie celowo wyłożone na ten cel kwoty, w warunkach, gdy ich porażka procesowa była nieznacząca.

Apelację od tego orzeczenia złożyła tylko strona pozwana i obejmując jej zakresem punkty I i III jego sentencji, we wniosku środka odwoławczego domagała się w pierwszej kolejności wydania przez Sąd Apelacyjny orzeczenia reformatoryjnego, którym powództwo zostanie oddalone w całości, a powodowie obciążeni kosztami procesu i postępowania apelacyjnego.

Jako wniosek ewentualny bank sformułował żądanie uchylecia orzeczenia z dnia 16 lutego 2023r w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Apelacja została oparta na zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to :

a/ art. 235¹ §2 pkt 2,3 i 5 kpc poprzez nie uwzględnienie przez Sąd I instancji wniosku skarżącego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego dla ustalenia średniego kursu franka szwajcarskiego, według danych NBP i na jego podstawie wyliczenia wysokości rat kredytu powodów , co miało istotny wpływ na wynik sprawy , wskazując , że ich usprawiedliwiony interes , jako konsumentów, nie był naruszony postanowieniami umowy ocenionymi [nietrafnie] jako niedozwolone,

b/ art. 233 §1 kpc , poprzez nieprawidłową ocenę zeznań świadka M. D. (1), którego relacja potwierdzała , iż wymagania proceduralne stosowane w wobec klientów banku , zawierających umowy kredytowe, zostały wobec powodów zachowane.

Błąd Sądu polegał także na obdarzeniu wiarygodnością relacji K. K. (1) , chociaż była sprzeczna m. in. z treścią dokumentów , które opisywały warunki zawarcia umowy kredytowej stron, jak również na tym , że nie uwzględnił treści wszystkich dokumentów , które - szczegółowo wskazane przez skarżący bank- stanowiły element wspólnie opisujący warunki na jakich były kształtowane dane ujęte w Tabeli Kursów stosowanych przez poprzednika prawnego strony pozwanej,

Zdaniem strony pozwanej do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów doszło także przez to , iż Sąd I instancji przyjął , że kredytodawca miał możliwość dowolnego , arbitralnego, kształtowania poziomu kursów przeliczenia walut polskiej i szwajcarskiej mimo , że ich poziom był kształtowany przez rynek wymiany walut,

jak również przez ustalenie , iż:

- bank nie pouczył powodów o ryzyku walutowym związanym z rodzajem zawieranej umowy kredytowej mimo , iż co innego wynika z oświadczeń podpisanych przez kredytobiorców ,

- postanowienia umowne nie podlegały indywidualnym negocjacjom , mimo , że inny wniosek wynika z relacji świadka M. D. (1), a dotyczyły one tak waluty kredytu , początkowej daty jego uruchomienia jak i harmonogramu oraz formy zabezpieczenia brakującego wkładu własnego,

c/ art. 316 kpc wobec niezastosowania tej normy i przeprowadzenie oceny abuzywności postanowień umowy stron według stanu na datę jej podpisania, a nie na datę zamknięcia rozprawy,

- naruszenia prawa materialnego poprzez nieprawidłowe zastosowanie :

1/ art. 111 ust.1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe wraz z innymi wymienionymi przez skarżący bank normami , pozostającymi z tym przepisem w związku poprzez uznanie , że strona pozwana mogła dowolnie kształtować i stosować wysokość kursów przeliczenia obu walut mimo , iż obowiązywały ją dane podawane w Tabeli Kursów oraz to , w jaki sposób poziom kursów kształtowany jest przez rynek.

Błąd ten doprowadził to do niezasadnego ustalenia nieważności umowy z 11 lutego 2008r mimo , że postanowienia , które Sąd I instancji błędnie uznał za niedozwolone powinny być zastąpione postanowieniami wynikającymi z tzw. ustawy antyspreadowej, a sama umowa utrzymana , jako nadal pomiędzy stronami obowiązująca,

2/ art. 353¹, 58 §1 i 2 kc oraz art. 58 §3 kc ,w następstwie uznania , iż normy te mają zastosowanie dla oceny części postanowień umowy stron wskazanych przez powodów i na ich podstawie należy stwierdzić jej nieważność w całości,

3/ art. 385¹§1 i 2 w z z §3 kc oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy nr 93/13, wobec nieuzasadnionego przyjęcia ,iż postanowienia te mają charakter niedozwolony, a wobec tego upada cała umowa , co jest konsekwencją niekorzystną z punktu widzenia interesów powodów,

4 / art. 65 §1 i 2 kc w zw. z art. 56 kc jako następstwa nieprawidłowego zastosowania tych przepisów i dokonanie wykładni postanowień umowy tylko na podstawie ich literalnego brzmienia, bez odwołania się do rzeczywistego zamiaru stron , zwyczajów i zasad współżycia społecznego.

Ten błąd doprowadził do niepoprawnego wniosku zgodnie z którym bank mógł dowolnie ustalać wysokość kursów przeliczenia obu walut polskiej i szwajcarskiej,

5/ art. 69 ustawy prawo bankowe oraz art. 385¹§2 i 58 §1 i 2 kc poprzez przyjęcie , że umowa stron jest nieważna w całości mimo ,iż była , przy aprobachie obu stron, wykonywana przez wiele lat od jej podpisania , a Sąd ustalając tę nieważność naruszył zasady prawa cywilnego- regułę utrzymania umów w mocy oraz regułę proporcjonalnością wzajemnych praw i obowiązków stron czynności prawnej,

6/ art. 65 §1 i 2 kc w zw. z art. 354 §1 kc , a także 358 §2 kc, jako następstwa uznania umowy za nieważną w całości mimo , że mogła ona [nawet po wyeliminowaniu części postanowień] obowiązywać w dalszym ciągu, przy zastosowaniu rynkowego kursu przeliczenia w dniu dokonywania konkretnej [indywidualnej transakcji - jak kolejna spłata - albo też średniego kursu przeliczenia obu walut, publikowanego przez NBP . Taka możliwość świadczy także , zdaniem skarżącego , o naruszeniu , przez niezastosowanie , art. 56 kc.,

7/ w opisany wyżej sposób , przez ewentualne niezastosowanie, Sąd I instancji naruszył art 41 Prawa wekslowego oraz art. 24 ust. 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim,

8/ art. 405 kc i 410 §2 kc wobec bezpodstawnego zastosowania tych przepisów i ewentualnie niezastosowania art. 409 kc i wyrażenie oceny , iż bank bezpodstawnie wzbogacił się kosztem kredytobiorców,

9/ art. 118 kc w zw. z art. 120 kc jako następstwa nieuzasadnionego wniosku zgodnie z którym podniesiony przez skarżący bank zarzut przedawnienia roszczeń pieniężnych sformułowanych przez powodów, jest nieuzasadniony,

10/ jako ewentualne strona pozwana podniosła zarzuty naruszenia art. 58 §1 kc w zw. z art. 410 § 1 i 2 kc oraz art. 411 pkt 2 i 4 kc poprzez to , iż Sąd nie zastosował w ramach wzajemnych rozliczeń teorii salda oraz

11/ art. 481 kc w zw. z art. 455 kc jako następstwa ustalenia początkowej daty płatności odsetek ustawowych za opóźnienie należnych powodom od świadczenia pieniężnego od wcześniejszej aniżeli dzień wyrokowania.

Powołując art. 380 kpc strona skarżąca domagała się przeprowadzenia oceny decyzji procesowej Sądu I instancji o nie uwzględnieniu wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego dla ustalenia okoliczności wskazanych na str. 9 apelacji oraz przeprowadzenia tego dowodu w postępowaniu apelacyjnym.

W bardzo obszernej i redakcyjnie rozbudowanej ponad rzeczywistą potrzebę części motywacyjnej środka odwoławczego , której rekapitulowanie przez Sąd Odwoławczy jest z przyczyn teleologicznych zbędne, strona pozwana szczegółowo uzasadniła każdy z powołanych zarzutów , w znacznej części powtarzając swoje stanowisko z liczącej 116 stron , odpowiedzi na pozew.

Odpowiadając na apelację powodowie domagali się jej oddalenia , jako pozbawionej uzasadnionych podstaw oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania apelacyjnego.

W piśmie procesowym z dnia 16 października 2023r (...) S.A. poinformował Sąd II instancji o skorzystaniu [na przypadek nie uwzględnienia środka odwoławczego] z prawa zatrzymania do kwoty / ostatecznie, jak wynika z

oświadczenia pełnomocnika banku na rozprawie apelacyjnej w dniu 21 listopada 2023r – 324 500zł / zapis dźwiękowy rozprawy; minuty 15-25 , zapis skrócony k. 525 v akt /

Do pisma zostały dołączone dokumenty samych oświadczeń umocowanego pełnomocnika banku o skorzystaniu z tego prawa , skierowanych odrębnie do każdego z powodów , w obu przypadkach datowane na 26 września 2023r oraz potwierdzające ich odbiór przez kredytobiorców, w stosunku do obydwójga, w dniu 6 października 2022r / por. k. 503-516 akt/

Powodowie sprzeciwili się uwzględnieniu tego zarzutu , argumentując swoje stanowisko w załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej

Na rozprawie poprzedzającej wydanie uzasadnianego wyroku, pełnomocnik powodów przyznał ,[że mimo otrzymania pisma banku zawierającego wskazane oświadczenie, nie zaoferowali zwrotu świadczenia wzajemnego / por k. 525 v akt /.

Rozpoznając apelację strony pozwanej Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej jest uzasadniony jedynie w części , wobec skutecznego podniesienia przez kredytodawcę zarzutu zatrzymania , który spowodował , że w zakresie dotyczącym oceny roszczenia odsetkowego od zasądzonego świadczenia pieniężnego , powództwo kredytodawców zostało uznane za podlegające oddaleniu w większej , niż przyjął to Sąd Okręgowy, części.

Taka jej ocena doprowadziła do wydania przez Sąd II instancji orzeczenia reformatoryjnego o treści wskazanej w punkcie I sentencji uzasadnianego wyroku.

W pozostałym zakresie apelacja banku , jako nieuzasadniona , podlegała oddaleniu.

Rozpoczynając ocenę zarzutów apelacyjnych strony pozwanej od tych , które mają charakter procesowy wskazać należy , iż zarzut tego rodzaju jest uzasadniony jedynie wówczas , gdy spełnione zostaną równocześnie dwa warunki.

Strona odwołująca się do niego wykaże , że rzeczywiście sposób postępowania Sądu naruszał indywidualnie oznaczoną normę [normy] formalne. Jednocześnie nieprawidłowości te prowadziły do następstw , które miały istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia. Nieco inaczej kwestię tę ujmując , zarzut procesowy jest usprawiedliwiony jedynie wówczas, jeżeli zostanie dowiedzione , że gdyby nie potwierdzone błędy proceduralne Sądu niższej instancji , orzeczenie kończące spór stron miałyby inną treść.

Biorąc pod rozwagę to generalium , za chybiony należy uznać te , za pomocą których pozwany bank neguje poprawność decyzji dowodowej Sądu I instancji oddalającej wniosek kredytodawcy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii , bankowości i finansów dla dokonania analizy zagadnień powołanych w petitum 7 odpowiedzi na pozew oraz poprzez nie uwzględnienie treści zeznań świadka M. D. (1) złożonych w sprawie (...)Sądu Rejonowego w Ł.na okoliczności wskazane w tej odpowiedzi.

Zważywszy na to czemu , według tez dowodowych banku , miały posłużyć te dowody , a dodatkowo także, iż relacja świadka złożona w innym niż prowadzone przez Sąd I instancji postępowaniu , miała charakter generalny , bez odniesienia się do indywidualnych okoliczności towarzyszących zawieraniu umowy kredytowej z powodami, należy uznać , iż Sąd I instancji oceniając / przy przyjętej koncepcji rozstrzygnięcia , która co do zasady jest poprawna / , iż przeprowadzenie tych dowodów nie służyło ustaleniu faktów , względnie w odniesieniu do opinii , wniosków wynikających z wiedzy specjalistycznej , które byłyby dla oceny ich roszczeń doniosłe, nie popełnił błędu naruszenia wskazywanych przez skarżący bank norm.

Stąd też zawarty w apelacji banku wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego przez Sąd Odwoławczy nie został uwzględniony / por. zapis dźwiękowy rozprawy apelacyjnej z /dnia 21 listopada 2023r. ; minuty13- 15 , zapis skrócony k 525 v akt /

A już tylko dla porządku należy dodać , że wniosek o uzupełnienie materiału procesowego o relację świadka M. D. , w postępowaniu

apelacyjnym nie został w środку odwoławczym złożony.

Jako niezasadny należy uznać także zarzut naruszenia art. 233 §1 kpc i funkcjonalnie z nim powiązane zarzuty faktyczne.

Uznanie go za usprawiedliwiony wymaga od strony wykazania na czym, , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów, polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń , nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania , czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach , wyklucza uznanie go za trafny , pozostając dowolną , nie doniosłą z tego punktu widzenia , polemiką oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii , wyrażające podobne stanowisko , powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005, sygn. III CK 3/05 , obydwie powołane za zbiorem Lex/

Dopóty , dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria , Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę , a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych , aprobować .

Uwzględniając powyższe, zważywszy na to, w czym bank upatrywał błędów oceny i ustaleń Sądu niższej instancji , zarzuty te nie mogą być uznane za trafne.

W miejsce rzeczowej, opartej na wskazanych wyżej kryteriach , odniesionej do indywidualnie oznaczonych dowodów [i opartych na wnioskach z tej oceny wynikających ustaleń faktycznych , które przez to miałyby być dotknięte podnoszonymi nieprawidłowościami] , polemiki ze sposobem postępowania Sądu Okręgowego , skarżący ogranicza się do przeciwstawienia jego stanowisku własnej wersji tak oceny dowodów jak i faktów doniosłych dla rozstrzygnięcia , zdaniem banku, poprawnej.

Nieprawidłowość Sądu na której zarzuty te zostały oparte , zgodnie z argumentacją apelanta - sprawdza się do tego ,że nie przyjął on wersji zdarzeń towarzyszących zawarciu umowy kredytowej z 11 lutego 2008r. i interpretacji jej postanowień , którą skarżący uznaje za prawidłową.

A według przebiegu zdarzeń afirmowanego przez bank ,powodowie zostali w sposób dostateczny dla oceny jego skali , poinformowani przy podpisywaniu umowy o ryzyku walutowym wynikającym z umowy kredytowej waloryzowanej do waluty obcej , a rzeczywisty rozmiar zobowiązania kredytowego był oznaczony od samego początku. Ponadto strona pozwana nie mogła tego obowiązku swoich klientów kształtować jednostronnie w sposób dowolny , będąc związana wysokością kursów waluty szwajcarskiej określanej przez obiektywne siły panujące na rynku wymiany walut.

Już stwierdzenie takiego sposobu motywowania stawianych zarzutów wystarcza dla odparcia ich obu.

Dlatego jedynie na marginesie dostrzegając , że w istocie argumenty powołane dla wsparcia weryfikowanych zarzutów przez stronę pozwaną [w rozbudowanej ponad rzeczywistą potrzebę formie redakcyjnej] nie dotyczą wprost oceny dowodów i okoliczności faktycznych ale prawnej weryfikacji okoliczności towarzyszących zawarciu umowy oraz kształtowania danych w Tabeli Kursów walut , które dla dokonywanych przeliczeń /stosowania klauzul

przeliczeniowej - spreadu walutowego- i kursowej / stosował pozwany bank , z punktu widzenia przesłanek oceny postanowień umowy stron jako mających / bądź nie / cechy niedozwolonych.

Sąd II instancji dodaje jeszcze , iż podziela , wbrew argumentacji strony pozwanej, stanowisko Sądu Okręgowego zgodnie z którym informacja przekazana małżonkom K. przy podpisywaniu umowy o ryzyku walutowym była z punktu widzenia ich interesów- możliwości racjonalnej oceny swojej sytuacji finansowej w warunkach wzrostu kursu waluty szwajcarskiej , w czasie obowiązywania umowy przez wiele lat , niedostateczna i nietransparentna.

Uznaje także za trafną tę jego część , w której wskazywał , że skoro doniosła dla oceny ważności umowy jest chwila jej podpisania, to niezależnie od tego jakie dane kursowe zamieszczał bank w obowiązującej u siebie Tabeli , istotne było to , że ta część postanowień umownych , która dotyczyła waloryzacji kredytu kursem CHF , nawet potencjalnie dawała możliwość silniejszej stronie stosunku zobowiązaniowego - przedsiębiorcy- dowolnego / nieograniczonego / ustalania kursu przeliczenia złotych na franka i odwrotnie , a nie to, czy bank stosował kursy przeliczeniowe wynikające z danych rynkowych.

Stąd bez znaczenia było też to , jak kwestia ta była regulowana w oparciu o kolejne zmiany umowy w trakcie jej obowiązywania, a także jak kształtowałyby się zobowiązanie powodów , gdyby w miejsce danych kursowych z Tabeli Kursów stosować kurs średni NBP.

Skoro doniosła dla oceny niedozwolonego charakteru postanowień umowy kredytowej jest chwila podpisania umowy, bezzasadny jest też, podniesiony przez stronę pozwaną zarzut naruszenia art. 316 kpc , w sposób przez nią opisany.

Z podanych powodów, uznając , iż zarzuty procesowe , w tym w szczególności zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i wynikających stąd błędów ustaleń , nie są zasadne , fakty uczynione przez Sąd I instancji podstawą kontrolowanego instancyjnie orzeczenia , jako poprawne i kompletne , Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Odwoławczą weryfikację zarzutów materialnych sformułowanych przez skarżący bank należy rozpocząć od tych , w ramach którego podnosi naruszenie art. 58 §1, 2 i 3 kc oraz 353¹kc.

Zarzut ten jest uzasadniony chociaż nie z przyczyn powołanych w jego motywach. Tym nie mniej ten błąd Sądu Okręgowego nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia albowiem wskazane przepisy nie mają zastosowania przy ocenie roszczeń zgłoszonych przez T. i K. K. (1).

Przepisy art. 385¹ i następnich k.c. dotyczące niedozwolonych postanowień umownych mają charakter szczególny , w stosunku do tych norm , które mają generalne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy.

Stanowią one implementację w polskim prawie postanowień dyrektywy nr 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak aby osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

/por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 VI 2016 r., C-377/14./.

Przewidziana przez art. 385¹kc sankcja bezskuteczności wobec konsumenta niedozwolonego postanowienia umownego ma dla jego interesu i pozycji wobec drugiej – silniejszej strony kontraktu - działanie ochronne i jest dla niego obiektywnie korzystniejsza, aniżeli sankcja nieważności wynikająca z normy ogólnej 58 kc oraz 353¹kc.

Trzeba przy tym dodać że regulacja odnosząca się do umów z konsumentem nie przewiduje możliwości oceny, czy przedsiębiorca, bez niedozwolonych postanowień, zawarłby określoną umowę. Bezskuteczność klauzuli umownej oznacza, że , co do zasady, ma on obowiązek wykonania umowy pomimo tego, że została z niego usunięta niedozwolona klauzula.

W ten sposób konsument jest chroniony przed upadkiem całej umowy. To on może zrezygnować z przysługującej mu ochrony prawnej przed nieuczciwymi postanowieniami czynności prawnej co spowoduje, że od jego swobodnej i uświadomionej decyzji zależy czy uznaje, iż jego interes przemawia dostatecznie za tym, że pomimo abuzywności niektórych spośród postanowień, umowa będzie nadal obowiązywać. Zatem normę 385¹ k.c. należy traktować jako *lex specialis* względem ogólnej regulacji kodeksowej jaką jest art. 58 §1 i 2 oraz 3 kc oraz art. 353¹kc.

W konsekwencji, zarzuty niedozwolonego charakteru postanowień umowy zawartej z przez strony w dniu 11 lutego 2008r, mogą być oceniane z punktu widzenia tylko tego przepisu, a nie ogólnych, wskazanych wyżej, norm kodeksowych.

Odeprzeć należy, jako nietrafny, należy zarzut naruszenia art. 111 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w związku z powołanymi przez stronę skarżącą normami, w tym art. 4 tzw. ustawy antyspreadaowej, gdyż jak już była o tym mowa, decydująca dla oceny niedozwolonego charakteru postanowień umownych jest data podpisania umowy kredytowej oraz to, czy podmiot profesjonalny miał chociażby potencjalną możliwość, na ich podstawie, jednostronnego kształtowania zakresu obowiązków umownych konsumentów, w tym poprzez mechanizm waloryzacji ich zobowiązania walutą franka szwajcarskiego.

Niezasadnie również strona pozwana podnosi zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 385¹ §1i 2 kc w związku z §3 kc i powołanym przez bank postanowieniem art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13.

Zarzut ten sprowadza się do stwierdzenia, iż Sąd niezasadnie uznał umowę zawartą przez strony za nieważną w całości z powodu abuzywności postanowień regulujących klauzulę indeksacyjną [w istocie składająca się z klauzuli przeliczeniowej [spreadu walutowego] i klauzuli kursowej - §1 ust. 3 A i 8, §7 ust.1, §11 ust.4, w warunkach, gdy brak było do tego podstaw albowiem :

a/ postanowienia te nie kształtują praw i obowiązków kredytodawców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, nie naruszając w sposób rażący interesów małżonków K. jako klientów banku – konsumentów,

b/ postanowienia te były z nimi indywidualnie negocjowane,

b/ umowa kredytu, zawierająca także te- obecnie kwestionowane przez powodów postanowienia- w chwili jej podpisywania, były dla kredytobiorców korzystne, a uznając ją za nieważną / trwale bezskuteczną/ doprowadził do konsekwencji obiektywnie niekorzystnych dla klientów banku,

c/ nawet gdyby przyjąć niedozwolony charakter tych postanowień, Sąd powinien był rozważyć zastąpienie przewidzianego w nich mechanizmu waloryzacji, średnim kursem franka szwajcarskiego, publikowanym przez NBP.

W bardzo zbliżony sposób strona pozwana motywowała zarzut naruszenia art. 65§1 i 2 kc twierdząc, iż Sąd I instancji interpretując treść umowy stron, odwołał się jedynie do literalnego brzmienia jej postanowień, pomijając inne kryteria wykładnicze. A ich zastosowanie, w szczególności kryterium zgodnego zamiaru stron, doprowadziłoby do innych wniosków w zakresie treści oświadczeń woli kontrahentów. Zgodnie z nią, zamiarem zarówno banku jak i powodów było to aby [w razie nieokreślenia w umowie kursu waluty szwajcarskiej wobec złotówki, w jakim miało dochodzić do przeliczenia na walutę obcą kwoty udzielonego kredytu jak i rat kredytowo - odsetkowych świadczonych bankowi przez konsumentów], stosowany był aktualny na datę konkretnej, tego rodzaju transakcji, kurs przeliczenia kursowego albo też średni kurs NBP. Zatem wbrew takiej, poprawnej wykładni postanowień umownych, zgodnej przy tym także z zasadami współżycia społecznego, Sąd niezasadnie ocenił umowę z dnia 11 lutego 2008 jako ab initio nieważną.

Rozpoczynając weryfikację tych zarzutów od tego, który został wymieniony w drugiej kolejności, uznając go za niezasadny, wystarczy powiedzieć, iż co najmniej od daty złożenia oświadczenia po pouczeniu przez Sąd I instancji powodowie dali wyraz stanowisku, że z pewnością ich zamiarem nie było to aby kurs przeliczenia walut polskiej i szwajcarskiej zastąpić kursami wskazywanymi obecnie przez stronę pozwaną. Przeciwnie, co najmniej od tej

daty uważali ,iż postanowienia o których była mowa wyżej, są ukształtowane sprzecznie z ich usprawiedliwionymi interesami , naruszając je w sposób rażący. Stąd twierdzenia banku , iż należało je wyłożyć tak iżby honorując rzeczywisty zamiar stron utrzymać ją nadal jako obowiązującą, są zupełnie dowolne , wykluczając podzielenie tego zarzutu.

Wbrew rozbudowanej ponad rzeczywistość potrzebę , argumentacji strony pozwanej , Sąd I instancji nie popełnił zarzucanych mu błędów zastosowania art. 385¹ §1 i 2 kc , trafnie przyjmując abuzywność postanowień umowy stron, w szczególności tych , określających sposób waloryzacji /przeliczenia / waluty szwajcarskiej na polską i odwrotnie, według Tabeli Kursów obowiązujących u poprzednika prawnego strony pozwanej.

To ten właśnie mechanizm , na zastosowanie którego powodowie jako klienci – konsumenci nie mieli żadnego wpływu , ten bowiem był wprowadzony jednostronnie przez kredytodawcę na podstawie wzorca umownego , ostatecznie decydował o tym ile pieniędzy zostało ówczesznie małżonkom K. udostępnione przez bank oraz w jaki sposób poszczególne raty kapitałowo – kredytowe wpływały na rzeczywiste zmniejszenie ich zobowiązania kredytowego.

Taki ich charakter prowadził do nieważności umowy jako całości albowiem nie mogła ona nadal funkcjonować, w warunkach uznania tych klauzul za nie wiążące powodów.

Dodać jeszcze należy , iż jak wynika z ustaleń poczynionych w postępowaniu, żadne postanowienie umowne spośród tych , które składały się na mechanizm służący opisanym wyżej przeliczeniom , nie zostało z kredytobiorcami indywidualnie uzgodnione.

W szczególności bank nie dowiódł- mimo , że to na nim spoczywał obowiązek w tym zakresie- faktów pozwalających na wniosek przeciwny. Powodowie dokonali jedynie wyboru gotowego produktu przygotowanego przez przedsiębiorcę, obejmując porozumieniem tylko niedoniosłe z rozważanego punktu widzenia szczegóły, jak data uruchomienia kredytu czy warunki zabezpieczenia jego spłaty.

Dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień umownych nie wystarczy wykazanie, że dowiedział się o treści postanowień których niedozwolony charakter podnosi, w odpowiednim czasie, a strony prowadziły w tym przedmiocie negocjacje.

Konieczne jest udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznej ich treści , w wyniku rzetelnych negocjacji, w ramach których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego, chyba że zostało ono sformułowane przez niego i włączone do umowy na jego żądanie.

/ por. w tej materii także judykat Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2019r , sygn.IV CSK 443/18 , powołany za zbiorem Legalis /.

Takich indywidualnych uzgodnień przed podpisaniem umowy z 11 lutego 2008r nie było, w tym w szczególności w odniesieniu do postanowień określających sposób, w jaki kwota kredytu i sumy rat kapitałowo odsetkowych będą przeliczane z waluty szwajcarskiej na polską i odwrotnie.

W ocenie Sądu II instancji , kwestionowane przez powodów postanowienia umowne dotyczyły świadczeń głównych stron.

Po wahaniach w orzecznictwie sądowym ostatecznie zostało przyjęte zapatrywanie o takim charakterze mechanizmu przeliczeniowego, w kredytach denominowanych i indeksowanych do waluty obcej [waloryzowanych walutą obcą]

/ por. powołane jedynie przykładowo wyroki Sądu Najwyższego: z 4 kwietnia 2019 r., sygn. III CSK 159/17, z 9 maja 2019 r., sygn. I CSK 242/18 i z 11 grudnia 2019 r., sygn. V CSK 382/18., wskazane za zbiorem Legalis /.

Obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu w oznaczonych terminach spłaty , stanowi główne świadczenie kredytobiorcy Natomiast klauzula według której dochodzi do przeliczenia dokonywanych przez niego wpłat rat na walutę obcą [w tym przypadku na franka szwajcarskiego] wpływa na wysokość tego świadczenia. To z zastosowania tego mechanizmu wynika to , w jakiej wysokości świadczenie główne ma być spełnione, co tym bardziej upewnia poprawność takiej jej kwalifikacji.

Wobec powyższego poddanie tych postanowień umownych kontroli pod kątem abuzywności jest możliwe tylko pod warunkiem, że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.) a zatem jeżeli nie zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem , nie spełniając tym samym wymogu przejrzystości materialnej wynikającej z art. 4 ust. 2 oraz art. 5 dyrektywy nr 93/13.

Jak wyjaśnił TSUE w wyroku z dnia 20 września 2017 r. w sprawie o sygnaturze C - 186/16, wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że warunek ten musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany , a przy tym jako osoba dostatecznie uważna i rozsądna , mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, ale również miał realną możliwość oszacowania konsekwencji ekonomicznych takiego potencjalnego następstwa dla swoich zobowiązań finansowych.

Zdaniem Sądu II instancji, ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu nie dają dostatecznych podstaw do uzasadnionego przyjęcia, iż w momencie zawierania umowy T. i K. K. (2) mieli możliwość uzyskania pełnego rozeznania co do wysokości świadczenia, które będą mieli obowiązek spełnić oraz i w szczególności co do ryzyka zmiany kursu waluty w przyszłości i wpływu tej zmiany na rzeczywiste saldo zobowiązania , przekładające się wprost na ich sytuację ekonomiczną , w dającym się przewidzieć realnie okresie , zważywszy , iż mieli związać się z bankiem węzłem obligacyjnym na okres siedemnastu lat.

W szczególności brak było , w dniu zawierania umowy , możliwości ustalenia wysokości zobowiązania ratalnego kredytobiorców wobec banku , / rat kapitałowo - odsetkowych / albowiem wysokość ta zależna była od danych zamieszczonych w nieokreślonej w umowie Tabeli Kursów, stosowanej przez bank . Przy tym sposób zamieszczania w niej tych danych także był pozostawiony wyłącznej jego decyzji Klienci – konsumenci - nie mieli możliwości ich sprawdzenia ani tym bardziej jakiegokolwiek wpływu na ich rzeczywistą wysokość. Tym samym warunek jednoznaczności klauzuli waloryzacyjnej / przeliczeniowej i kursowej/ , nie został w umowie stron spełniony.

/ por. w tej materii także stanowisko SN zawarte w judykacie z 19 kwietnia 2021r., sygn. III CSK 159/17- powołanym za zbiorem Lex /.

Okoliczności ustalone w sprawie nie pozwalają na potwierdzenie , iż powodowie zostali przed podpisaniem umowy w sposób jasny , możliwie pełny i zrozumiały poinformowani o ryzyku walutowym, związanym z możliwością niekorzystnych zmian kursu franka szwajcarskiego w czasie. Przy tym nie można uznać, że obowiązek ten został spełniony przez bank, który poprzestał na ogólnym pouczeniu o możliwości wzrostu kursu w czasie trwania umowy i wynikającym stąd wpływie na wzrost zakresu obowiązku finansowego kredytobiorcy. Dodać do tego należy , iż dla potwierdzenia wypełnienia przez bank obowiązków informacyjnych dotyczących ryzyka kursowego nie jest wystarczające odebranie od konsumenta standardowego oświadczenia, że o takim ryzyku został poinformowany.

/ por. w tej materii także wyrok SN z 27 listopada 2019r., sygn. II CSK 483/18 powołany za zbiorem Lex /.

Zgodnie z aktualnie obowiązującą w judykaturze wykładnią art. 385¹ §1 k.c. nie budzi wątpliwości, iż postanowienia umowy, które określają zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, a także spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych.

/ por. wskazane tylko ilustracyjnie orzeczenia SN z 27 lutego 2019 r. sygn. II CSK 19/18 i z 29 października 2019 r. sygn. V CSK 382/18 , powołane za zbiorem Legalis /

Klauzule takie mają charakter abuzywny, gdyż kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy. Przy czym sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie tych interesów polega w tym wypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku i konsumenta od swobodnej decyzji silniejszej strony stosunku zobowiązaniowego / przedsiębiorcy/.

/ por. tylko ilustracyjnie wyroki SN z 13 grudnia 2018 r., sygn. V CSK 559/17 i z 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V CSK 382/18 powołany za zbiorem Legalis /.

W ocenie Sądu Apelacyjnego postanowienia łączącej strony umowy z 11 lutego 2008r w zakresie ryzyka walutowego oraz określające wskazany wyżej sposób dokonywania przeliczeń walut polskiej i szwajcarskiej , w odwołaniu się do danych kursowych kształtowanych jednostronnie przez bank, przybierających postać przygotowanych przezeń i obowiązujących w banku Tabel Kursów, uznać należy, za niedozwolone

Nie ma znaczenia dla tej oceny to, w jaki sposób umowa w rzeczywistości była wykonywana i jak , po jej podpisaniu, zmieniała się jej treść.

Ocena, czy postanowienie umowne jest niedozwolone dokonywana jest bowiem według stanu z chwili zawarcia umowy

/ por. także uchwałę [7] Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17 powołaną za zbiorem Lex.

Przechodząc do oceny skutków niedozwolonego charakteru tych postanowień , wskazać na wstępie należy , iż zgodnie z treścią uchwały SN z dnia 7 maja 2021 sygn. III CZP 6/21 , powołanej za zbiorem Lex /, której stanowisko Sąd II instancji, w składzie rozpoznającym sprawę podziela, niedozwolone postanowienie umowne jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który ewentualnie może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

W rozpoznawanej sprawie , o czym była już uprzednio mowa , stanowisko powodów było jednoznaczne co do tego, iż nie są zainteresowani , w warunkach abuzywności części postanowień, w utrzymaniu w dalszym ciągu umowy jako obowiązującej pomiędzy stronami.

Potwierdzili swoje stanowisko w sposób nie budzący wątpliwości, właściwie pouczeni przez Sąd I instancji w tym m. in. o skutkach rozliczeniowych uznania umowy za nieważną.

Eliminacja tych postanowień z umowy powoduje brak możliwości określenia mechanizmu oznaczenia wysokości świadczenia jakie konsument - kredytobiorca - ma otrzymać od drugiej strony- skoro jak w rozstrzyganej sprawie - otrzymali od banku złotówki po ich przeliczeniu według kursu / ceny / kupna waluty szwajcarskiej oraz są zobowiązani spełniać na rzecz banku , w ramach umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, w odwołaniu się do kursu jej sprzedaży przez pozwany bank, wedle którego, [w stanie faktycznym rozstrzyganej sprawy] przeliczana miała być wpłata złotówkowa, mająca prowadzić do ograniczenia długu małżonków K..

Zgodnie ze stanowiskiem TSUE wyrażonym w motywach wyroku z dnia 3 października 2019r sygn. C – 260/18 , postanowienie art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 , należy wyklądać w ten sposób [a jest to wykładania, którą Sądy krajowe muszą brać pod uwagę przy rozstrzyganiu indywidualnych spraw], iż stoi ono na przeszkodzie wypełnianiu luk w umowach spowodowanych eliminacją klauzul uznawanych za niedozwolone , wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, nie będących przepisami dyspozytywnymi lub takimi , które będą mieć zastosowanie dlatego , że strony umowy wyrażą na to wolną i uświadomioną zgodę.

Takiej regulacji ,[jak dotąd] w polskim porządku prawnym brak.

Nie można też w sposób usprawiedliwiony przyjmować, że wolą stron w 2008r było zawarcie umowy kredytu waloryzowanego walutą obcą, bez mechanizmu waloryzacji wzajemnych świadczeń na podstawie kursów waluty polskiej i szwajcarskiej, przy równoczesnym pozostawieniu wskaźnika LIBOR stosowanego tylko w kredytach walutowych, w tym w ich odmianie, kredycie waloryzowanym do takiego zagranicznego pieniądza.

Analiza treści pozostałych postanowień umownych w tym w szczególności tych, które określały sposób wypłaty kwoty kredytu i warunki jej spłaty, takiemu zamiarowi w sposób nie budzący wątpliwości zaprzecza by przypomnieć tylko sposób określenia wysokości należności odsetkowej i sposobu jej wyrażenia.

Skoro tak, to uzasadnionym jest wniosek, iż tego rodzaju zabiegi, jakie postuluje bank motywując omawiany zarzut materialny, mające polegać na utrzymaniu umowy w mocy, przy wyeliminowaniu jedynie postanowień składających na mechanizm przeliczenia według danych dotyczących wzajemnych relacji kursowych, są - szczególnie przy stanowczym, zrelacjonowanym wyżej stanowisku procesowym powodów - niedopuszczalne - skoro prowadziłoby to, do tak znacznego przekształcenia umowy, iż wywołałoby skutek nie dający się pogodzić z charakterem stosunku prawnego nawiązanego przez strony.

Nie dałoby się takiego przekształcenia stosunku umownego pogodzić także z celem w jakim zobowiązanie kredytowe było przez kredytobiorców w dniu 11 lutego 2008r zaciągane. T. i K. K. (2) chcieli otrzymać od banku nie walutę obcą ale kwotę wyrażoną w złotych polskich z przeznaczeniem na zakup nieruchomości lokalowej.

Trzeba także podkreślić, iż eliminacja postanowień niedozwolonych o ile nie miałyby prowadzić do nieważności umowy jako całości, musi zapewniać to, że prawa i obowiązki stron są nadal ściśle oznaczone i w tym zakresie nie zachodzi skutek deformacji regulacji umownej, [także z punktu widzenia celu jaki strony chciały osiągnąć, wyrażając wzajemny konsens poprzez zawarcie umowy kredytowej określonego rodzaju, na oznaczonych naówczas warunkach].

W rozpoznawanej sprawie tego rodzaju deformacja, zwłaszcza zważywszy na charakterystyczne elementy kredytu waloryzowanego walutą obcą, miałyby przy jej potencjalnym utrzymaniu, miejsce.

Stąd zarzut naruszenia art. 385¹ §1 i 2 kc w zw. z art. 358 §2 kc oraz wskazanych przez skarżący bank wybranych postanowień Dyrektywy nr 93/13 nie jest usprawiedliwiony

Wskazany wyżej brak regulacji w polskim prawie wewnętrznym, która zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem TSUE z 3 października 2019, sygn. C- 260/18, na warunkach wskazanych w tym orzeczeniu, pozwalałaby zastąpić niedozwolone postanowienia treścią elementów tej [krajowej] regulacji, na podstawie orzeczenia Sądu rozpoznającego tę indywidualną sprawę powoduje, iż bezzasadne są także kolejne zarzuty materialne banku, podnoszące niezastosowanie przez Sąd Okręgowy przepisów art. 69 ust.3 ustawy Prawo bankowe i art. 24 ust.3 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz art. 41 Prawa wekslowego., odwołanie się do których w zamiarze strony skarżącej zmierzało właśnie do zastosowania tego mechanizmu zastąpienia.

Stawiając zarzut naruszenia art. 405 kc w zw z art. 410 §2 kc i widząc jego realizację w tym, iż Sąd niższej instancji niezasadnie przyjął, iż powodowie są bezpodstawnie wzbogacony kosztem kredytodawcy, bank nie dostrzega, że istota stanowiska Sądu opiera się na innej kwalifikacji prawnej świadczenia pieniężnego należnego kredytodawcom, objętego żądaniem zwrotu.

Stoi on bowiem na stanowisku, że to, co obejmują oni tym żądaniem to część spełnionego dotąd na rzecz (...) S.A. w wykonaniu umowy kredytowej świadczenia, które jako nienależne, podlega zwrotowi, jedynie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Już tylko to wyklucza zasadność stawianego zarzutu, skoro opiera się on na tezie, że bank nie jest wobec [byłych] kredytobiorców bezpodstawnie wzbogacony. Tymczasem roszczenie zwrotne jest wynikiem uznania, iż podstawa

świadczeń wzajemnych od samego początku nie istniała, wobec nieważności umowy , która była dla spełnionego świadczenia kredytobiorców źródłem i racją prawną.

Już tylko na marginesie i dla porządku dodać należy wobec dalszej argumentacji banku , że norma art. 411pkt 1i 2 kc nie może mieć dla oceny roszczenia pieniężnego powodów zastosowania dodać należy , iż jest ona chybiona albowiem bank nawet nie starał się w sporze dowodzić faktów potwierdzających to , iż małżonkowie kredytobiorcy wiedzieli , że nie są do zwrotu udzielonemu im kapitału obowiązani, a zgodnie z utrwalonym i podzielanym przez Sąd II instancji stanowiskiem SN, iż do wzajemnych rozliczeń stron umowy kredytowej uznanej z powodu niedozwolonego charakteru części jej postanowień za nieważną, teoria salda / na której zdaje się opierać także omawiany ten zarzut/ , nie ma zastosowania.

Nie ma racji strona pozwana także , kwestionując nie podzielenie przez Sąd I instancji podnoszonego przez nią zarzutu przedawnienia roszczenia pieniężnego dochodzonego w sprawie przez powodów.

W tym zakresie wystarczy odwołać się do aprobowanej przez Sąd Apelacyjny i powszechnie przyjmowanej w ukształtowanym orzecznictwie sądowym w tzw. „sprawach frankowych „ uchwały SN z dnia 16 lutego 2021r , sygn. III CZP 11/20 , /powołanej za zbiorem Legalis/ , zgodnie z którą roszczenia o zwrot spełnionych świadczeń mających charakter nienależnych [nie mając charakteru świadczeń okresowych - uwaga S.A] nie mogą stać się wymagalnymi wcześniej aniżeli po definitywnym potwierdzeniu tego – / w formie oświadczenia pouczonego właściwie konsumenta / , że świadczenia te nie miały swojej podstawy.

Wobec tego , że tego rodzaju oświadczenie powodowie złożyli w dniu 25 stycznia 2023 r /por k. 377 i 378 akt/ ich roszczenie o zwrot spełnionych świadczeń nie może być uznane za przedawnione.

Nie ma też racji strona pozwana gdy podnosi zarzut naruszenia art. 481§1 i 2 kc w sposób przez siebie wskazany skoro , jak była już o tym mowa wcześniej , utrwalone orzecznictwo SN, w takich jak rozpoznawana sprawach , przyjmuje , iż [co do zasady] po dniu złożenia oświadczenia przez kredytobiorcę o braku zainteresowania w dalszym utrzymaniu umowy z postanowieniami abuzywnymi jako nadal pomiędzy stronami wiążącej, powstaje nie tylko stan wymagalności wzajemnych świadczeń rozliczeniowych będących konsekwencją upadku podstawy świadczeń dotąd wzajemnie spełnionych ale także [przy spełnieniu warunku uprzedniego wezwania do jego wykonania przez dłużnika] także[dopiero] stan opóźnienia w jego spełnieniu , uprawniający do naliczenia przez wierzyciela odsetek ustawowych za opóźnienie.

Reguła ta doznaje modyfikacji na skutek skorzystania przez jedną ze stron / w sprawach takich jak rozpoznawana obecnie, zwykle przez bank / z dylatoryjnego zarzutu zatrzymania .

Z uprawnienia tego strona pozwana skorzystała o czym poinformowała Sąd II instancji w piśmie z dnia 16 października 2023r / por. k. 503 akt /.

Z dokumentów załączonych do niego - tak samego oświadczenia z dnia 26 września 2023r / por. k. 506 akt / oraz dowodów nadania oraz doręczenia adresatom wynikało , że powodowie otrzymali oświadczenie banku w dniu 6 października 2023r /por. k.512 -513 i 515-516 akt/

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 21 listopada 2023r., pełnomocnik procesowy powodów potwierdził tę datę , a także wskazał , że nie kwestionuje sumy 324 500 zł wskazanej w oświadczeniu banku / kwestia różnicy jednego grosza także została na tej rozprawie wyjaśniona/ por. zapis dźwiękowy minuty 15-25 , zapis skrócony k. 525 v akt / , jako tej , którą tytułem kapitału kredytobiorcy otrzymali od poprzednika prawnego strony pozwanej.

Trzeba przy tym dodać , iż (...) S.A. mógł z tego zarzutu skorzystać albowiem umowa kredytowa jest umową wzajemną. Takie stanowisko wyraża także Sąd Najwyższy w większości /choć nielicznych / wypowiedzi orzeczniczych.

/ por. w tej materii dla przykładu stanowisko SN w uchwale z dnia 16 lutego 2021, sygn. III CZP 11/20 , powołanej za zabiorem Legalis /

Sąd II instancji przy tym uznaje , że kredytodawca sięgając po środki prawne służące rozliczeniu świadczeń wzajemnych lub też zapewnieniu ich skuteczności w przyszłości , może dokonać wyboru pomiędzy jedynie hamującym zarzutem zatrzymania i prowadzącym do umorzenia wzajemnych wierzytelności zarzutem potrącenia. Możliwość sięgnięcia po zarzut prowadzący do tego, dalej idącego, materialnego skutku , nie powoduje , iż zarzut zatrzymania nie mógłby być wykorzystany.

Skuteczne odwołanie się do niego powoduje , że po stronie banku , w zakresie w jakim określił granice ilościowe swojego prawa wynikającego z rozliczenia wzajemnych świadczeń stron , nie ma miejsca stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia zwrotnego na rzecz kredytobiorców .

/ por. w tej materii także ,wskazany jedynie ilustracyjnie, judykant SN z dnia 31 stycznia 2002 , sygn. IV CKN 651/00 , powołany za zabiorem Legalis /.

Wobec tego, ustawowe odsetki za opóźnienie od kwoty , której ostatecznie dochodzili w postępowaniu , tytułem rozliczeń spełnionych świadczeń ,należne są powodom jedynie za okres pomiędzy 28 stycznia 2023r / dzień następny po dniu w którym bank mógł się zapoznać z ich oświadczeniem złożonym po pouczeniu przez Sąd Okręgowy / , a dniem poprzedzającym otrzymanie oświadczenia banku o skorzystaniu z prawa zatrzymania czyli 5 października 2023r.

Jedynie w nim można bowiem potwierdzić stan opóźnienia strony pozwanej w spełnieniu świadczenia zawrotnego dochodzonego w sporze przez T. i K. K. (1).

Z tej tylko przyczyny i tylko w tym zakresie , apelacja (...) S.A. została uwzględniona, prowadząc do zmiany objętego nią wyroku Sądu I instancji , w sposób wskazany w punkcie I 1 sentencji orzeczenia zmieniającego , którego treść uwzględnia także podniesiony przez bank zarzut hamujący.

Podstawą tej części orzeczenia Sądu Apelacyjnego jest norma art 386 §1kpc.

W pozostałym zakresie środków odwoławczy strony pozwanej , jako nieuzasadniony , uległ oddaleniu , na podstawie art. 385 kpc.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego była norma art. 100kpc w zw. z art. 391 §1 kpc, w ramach zastosowania której , Sąd uwzględnił ostateczny wynik sporu na jego odwoławczym etapie.

Ocecił , że w warunkach, gdy apelacja strony pozwanej została uwzględniona jedynie w niewielkiej części i tylko w konsekwencji uznania za usprawiedliwiony zarzutu dylatoryjnego, jest ona zobowiązana zwrócić w całości koszty postępowania apelacyjnego, celowo poniesione przez powodów.

Ich suma odpowiada wynagrodzeniu reprezentującego ich zawodowego pełnomocnika - radcy prawnego , ustalonym , jako pochodna wartości przedmiotu zaskarżenia , na podstawie §2 pkt 7 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 [jedn. tekst DzU z 2018 poz. 265].

Kwota należna z tytułu rozliczeń kosztowych została zasądzona , po myśli art. 98 §1 ¹kpc , wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie , o których Sąd II instancji był obowiązany orzec z urzędu.